

22.5.2026

EOAK/3639/2025

Ratkaisija: Oikeusasiamies Jari Råman

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Peter Fagerholm

POLIISIN MENETTELY KOTIETSINNÄSSÄ

1 KANTELU

Kantelija arvosteli poliisipartioiden menettelyä kotietsinnässä 26.4.2024. Kantelijan mukaan poliisi suoritti kotietsinnän ilman laillisia perusteita.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Lapin poliisilaitoksen selvitys ja lausunto. Ne liitetään tämän ratkaisun oheen kantelijalle tiedoksi.

2.1 Kantelun tarkempi sisältö

Kantelijan mukaan poliisi otti ajoneuvosta kiinni kantelijan ja tämän miehen (jälj. talon omistaja) vieraana olleen etsintäkuulutetun henkilön (jälj. etsintäkuulutettu). Talon omistaja toimi tuolloin ajoneuvon kuljettajana.

Kantelijan mukaan kiinnioton yhteydessä poliisi oli kysynyt talon omistajalta, sopiiko, että poliisi tutkii hänen talonsa, missä kantelija tuolloin asui. Tämän talon omistaja oli kantelijan mukaan vastannut kielteisesti, jolloin poliisimies oli todennut, että "tutkimme kuitenkin".

Kantelijan mukaan talon pihaan ilmestyi useita poliisipartioita. Yksi poliisimies vaati päästä sisään taloon aikeenaan hakea etsintäkuulutetun omaisuutta. Kantelijan mukaan hänen estely-yrityksistään huolimatta poliisi tuli sisään. Kantelijan mukaan etsintä aloitettiin talon omistajan ollessa vielä toisten poliisimiesten hallussa, joten hän ei saanut olla mukana etsinnässä.

2.2 Selvitykset

Tilannetta tapahtumapaikalla johtaneen **vanhempi konstaapeli A:n mukaan** etsintäkuulutettu piti passittaa suorittamaan vankeusrangaistusta Mikkelin vankilaan. Etsintäkuulutettu ilmoitti, että hänellä on kuljettajan talossa omaisuutta, joita hän haluaa noutaa. A:n mukaan sillä hetkellä, johtuen etsintäkuulutuksen sisällöstä, omaisuuden noutaminen ja turvaaminen oli välttämätöntä. Se oli myös hyvän palveluperiaatteen mukaista. Vaihtoehto, että poliisi olisi jättänyt etsintäkuulutetun omaisuuden taloon, sillä perusteella, että taloon ei ole oikeutta mennä, ei A:n mukaan tullut kysymykseen.

A:n mukaan lokitietoihin tehtyjen kirjausten perusteella talon omistajalle ja etsintäkuulutetulle ilmoitettiin, että mikäli omaisuutta noudetaan, poliisi tulee tarkistamaan talon ensin. A:n mukaan hän sai poliisiradion välityksellä tiedon, että talo voidaan loukatun suostumuksella tarkastaa. A:n mukaan hän ei pysty ottamaan kantaa kantelijan väitteeseen, että talon omistaja olisi kieltäytynyt talon tarkistamisesta, koska hän ei itse ollut tätä henkilökohtaisesti kysymässä talon omistajalta. A:n mukaan hänen kirjauksensa perusteella väite kieltäytymisestä ei kuitenkaan pidä paikkaansa.

A:n mukaan, ottaen huomioon etsintäkuulutetun henkilön rikoshistoria sekä olosuhteet ja poliisin oman työturvallisuus, oli poliisin ennen omaisuuden noutoa tarkistettava talo. Talon tarkistamisessa ei ollut kyse kotietsinnästä vaan poliisin työturvallisuuden varmistamisesta. A:n mukaan etsintäkuulutetun päästäminen yksin asuntoon ei tullut kysymykseen.

A:n mukaan talosta käskytettiin ulos siellä olevat henkilöt, mukaan lukien kantelija, jonka jälkeen talo tarkistettiin, jotta voitiin varmistaa, että etsintäkuulutetun omat henkilökohtaiset tavarat voidaan turvallisesti noutaa, eikä talossa esimerkiksi piileskele muita henkilöitä.

A:n mukaan hänelle ilmoitettiin tarkistamisen yhteydessä, että talossa oli voimakas kannabiksen tuoksu ja pöydällä oli havaittavissa epäiltyä huumausainetta. Talossa oli myös selkeästi näkyvillä huumausaineen kasvatukseen ja käyttöön tarvittavia välineitä. A:n mukaan oli syytä epäillä huumausainerikosta ja hän kertoo soittaneensa yleisjohtajalle, joka määräsi suoritettavaksi kotietsinnän. Ennen etsinnän aloittamista talon omistajalle annettiin mahdollisuus olla läsnä kotietsinnällä. A:n mukaan kotietsintämääräys esitettiin hänelle suullisesti ja hän sai siitä myös kirjallisesti tiedon kuulustelunsa yhteydessä 27.4.2024. A:n mukaan etsinnällä oli läsnä myös kantelija, vaikka hän ilmoitti, ettei ole talon asukas. Kantelijan väite siitä, että talon omistaja ei ole saanut olla läsnä kotietsinnällä, on A:n mukaan väärä.

Vanhempi konstaapeli B:n mukaan etsintäkuulutetulta ja talon omistajalta kysyttiin, sopiiko jos poliisi käy hakemassa tavarat talosta ja sitä ennen tarkastaa talon poliisille työturvalliseksi. Tähän kumpikaan heistä, etenkin talon omistaja, ei B:n mukaan ilmoittanut tyytymättömyyttään. Heiltä myös kysyttiin, onko talossa muita, johon he B:n mukaan vastasivat, ettei siellä pitäisi olla muita kuin kaksi naista.

B:n mukaan etsintäkuulutettuun omaisuuden noutamisen yhteydessä talon huoneet katsottiin silmämääräisesti läpi, eli talo tehtiin poliisille työturvalliseksi. Kyseessä ei ollut B:n mukaan kotietsinnästä. Poliisi kävi noutamassa etsintäkuulutetun omaisuus hänen ilmoittamasta huoneesta. Omaisuuden noudon yhteydessä talossa oli havaittavissa selvästi kannabiksen haju. Lisäksi pöydällä oli huumausaineiden käyttöön viittaavaa välineistöä. Omaisuuden noutamisen jälkeen tästä havainnosta ilmoitettiin B:n mukaan toimintaa johtaville poliisimiehille.

Ennen varsinaista kotietsintää talon omistajalle annettiin B:n mukaan mahdollisuus olla läsnä etsinnällä ja hän halusikin olla. Etsintää ei siis aloitettu ennen kuin talon omistajan oli läsnä.

Vanhempi rikoskonstaapeli C:n mukaan he kertoivat läsnäolijoille kotietsintään liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista. C:n mukaan talon omistaja oli läsnä kotietsinnän aikana.

Lapin poliisilaitoksen mukaan kantelussa esitetyn väitteen ja poliisimiesten antamien selvitysten välillä on selkeä ristiriita siitä, oliko talon omistaja antanut suostumusta taloon menemiselle. Poliisilaitoksen mukaan on otettava huomioon, että kantelija ei ole ollut tilanteessa paikalla, kun mahdollinen suostumus on annettu, vaan hän oli talossa, minne poliisit myöhemmin menivät. Talon omistaja on kuulustelussaan seuraavana päivänä kuitenkin kiistänyt antaneensa suostumusta taloon menemiselle. Muuta selkeää, yksiselitteistä merkintää talon omistajan suostumuksen antamisesta poliisin käyttämissä järjestelmissä tai asiakirjoissa ei poliisilaitoksen mukaan ole. Poliisilaitoksen mukaan poliisit ovat joka tapauksessa menneet taloon ainoastaan mahdollisella talon omistajan suostumuksella, ja ilman laista johdettavaa, suoraan tähän oikeuttavaa ja velvoittavaa perustetta. Poliisilaitoksen mukaan tätä voidaan pitää varsin ongelmallisena perusteena toiminnalle.

Poliisilaitoksen mukaan tilannetta on varsin haastavaa arvioida jälkikäteen, koska keskustelu mahdollisesta suostumuksesta on käyty ainoastaan suullisesti poliisimiesten ja talon omistajan välillä. Lisäksi tapahtuneesta on kulunut sen verran aikaa, ettei henkilöiden muistin varassa kerrottuja yksityiskohtia suostumuksesta voida arvioida täysin ongelmattomasti.

Koska etsintäkuulutettu oli lähdössä Mikkeliin suorittamaan vapausrangaistusta, omaisuuden noutamista tämän pyynnöstä kiinniottopaikan välittömästä läheisyydestä voidaan poliisilaitoksen mukaan tässä tapauksessa pitää asianmukaisena toimenpiteenä. Huomioon tulee poliisilaitoksen mukaan ottaa kuitenkin se, että tavarat ovat olleet muussa tilassa kuin etsintäkuulutetun itsensä hallitsemassa tilassa. Poliisilaitoksen mukaan asiassa olisi tullut olla yhteydessä yleisjohtajaan, kun kysymys omaisuuden noutamisesta on noussut esille, ja näin ollen kotirauhan suojaamaan tilaan menosta. Omaisuuden hakeminen etsintäkuulutettua varten ei voida poliisilaitoksen mukaan katsoa olleen siinä määrin kiireellinen, etteikö toimenpiteen lainmukaisuutta olisi voitu varmistaa yleisjohtajalta. Poliisin tehtävä ja läsnäolo liittyi ennen tätä ainoastaan etsintäkuulutetun kiinniottamiseen. Yhteydenotolla yleisjohtajaan olisi voitu varmistaa toimintatavan lainmukaisuus ja vaihtoehtoinen toimintatapa tilanteessa.

3 RATKAISU

3.1 Lähtökohdat

Perustuslain 7 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu.

Säännöksen 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä.

Poliisilain 1 luvun 2 §:n mukaan poliisin on kunnioitettava perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä toimivaltuuksia käyttäessään valittava perusteltavissa olevista vaihtoehdoista se, joka parhaiten edistää näiden oikeuksien toteutumista.

Poliisilain 1 luvun 3 §:n mukaan poliisin toimenpiteiden on oltava puolustettavia suhteessa tehtävän tärkeyteen, vaarallisuuteen ja kiireellisyyteen, tavoiteltavaan päämäärään, toimenpiteen kohteena olevan henkilön käyttäytymiseen, ikään, terveyteen ja muihin vastaaviin häneen liittyviin seikkoihin sekä muihin tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttaviin seikkoihin. (suhteellisuusperiaate)

Poliisilain 1 luvun 4 §:n mukaan poliisin toimenpiteillä ei kenenkään oikeuksiin saa puuttua enempää eikä kenellekään saa aiheuttaa suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi. (vähimmän haitan periaate)

Poliisilain 1 luvun 9 §:n 1 momentin mukaan poliisilla on oikeus luopua toimenpiteestä, jos sen loppuun suorittaminen voisi johtaa kohtuuttomaan lopputulokseen tavoiteltavaan päämäärään nähden.

Poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun Poliisihallituksen ohjeen (2020/2013/5490) 3.1 kohdan mukaan poliisin on varmistauduttava siitä, että kiinniotetun omaisuutta ei jää kiinniottopaikalle tai että siitä muutoin huolehditaan asianmukaisella tavalla.

3.2 Arviointi

Aineiston perusteella poliisit suorittivat kotietsinnän vasta sen jälkeen, kun he talon tarkastamisen ja etsintäkuulutetun omaisuuden noutamisen yhteydessä havaitsivat talossa epäiltyä huumausainetta/huumausaineen hajua. Yleisjohtaja teki tuolloin päätöksen kotietsinnästä. Selvitysten mukaan epäillyt olivat läsnä kotietsinnän aikana. Tästä on kirjaus kotietsintäpöytäkirjassa (---).

Minulla ei ole aihetta epäillä annettuja selvityksiä ja kotietsintäpöytäkirjassa tehtyjä kirjauksia. Aineiston perusteella edellytykset kotietsinnän toimittamiselle olivat olemassa sen jälkeen, kun talossa havaittiin epäilyä huumausainetta/huumausaineen hajua. Epäiltyjen läsnäolo-oikeus toteutui aineiston perusteella lainmukaisesti. Asia ei siten kotietsinnän osalta johda toimenpiteisiin.

Vaikka katsonkin, että kotietsinnän osalta ei ole menetelty lainvastaisesti, tulee arvioitavaksi, oliko poliisilla alun perin laillista oikeutta tunkeutua taloon ja suorittaa siellä tarkastus sekä etsintäkuulutetun omaisuuden nouto.

Lisäksi arvioitavaksi tulee, olisiko poliisin valitulle toimintatavalle ollut olemassa muita, vähemmän osallisten perusoikeuksiin kajoavia vaihtoehtoja.

Totean ensin, että poliisin alkuperäinen tehtävä oli etsintäkuulutetun henkilön kiinniottaminen. Tämä tehtävä tuli selvitysten mukaan onnistuneesti suoritetuksi. Ei ole väitetty kenenkään tuolloin syyllistyneen rikokseen, taikka kenenkään käyttäytyneen muutoinkaan tavalla, jonka perusteella poliisilla olisi lain nojalla ollut oikeutta puuttua heidän perusoikeuksiinsa. Käsitykseni mukaan poliisilla ei tuolloin ollut toimivaltaa puuttua kenenkään muun kuin etsintäkuulutetun vapauteen ja koskemattomuuteen.

Etsintäkuulutettu oli kuitenkin pyytänyt, että hän saisi noutaa omaisuuttaan talosta, missä hän oli vieraana.

Poliisin ohjeistus velvoittaa poliisia huolehtimaan kiinniotetun omaisuudesta asianmukaisella tavalla. Tämä on perusteltua. Korostan kuitenkin, ettei tämä huolehtimisvelvollisuus luo poliisille erillistä toimivaltaa puuttua kenenkään koskemattomuuteen, vapauteen taikka kotirauhaan. Nämä ovat perustuslailla turvattuja oikeuksia ja niiden loukkaaminen edellyttää laissa säädettyä perustetta. Poliisilaissa ja pakkokeinolaissa on säädetty ne poliisitoimenpiteet, joiden nojalla poliisilla on esimerkiksi oikeus tunkeutua kotirauhan piiriin.

Totean, että nyt käsillä oleva tapaus ei ole ollut sen laatuinen, että poliisilla olisi ollut oikeutta tunkeutua kotirauhan piiriin yksin etsintäkuulutetun omaisuuden noutamiseksi. Yhdyn poliisilaitoksen näkemykseen, jonka mukaan taloon on menty ilman laissa säädettyä nimenomaista toimivaltaa.

Poliisi on kuitenkin väittänyt, että heillä oli talon omistajan suostumus talon tarkastamiselle ja etsintäkuulutetun omaisuuden noutamiselle.

Totean yleisellä tasolla suostumuksesta, että suostumus voi ulottua vain suostujan omien oikeuksien piiriin. Esimerkiksi tässä tapauksessa etsintäkuulutettu ei olisi voinut antaa suostumusta siihen, että toiseen omistamaan tilaan tehdään esimerkiksi jokin tarkastus.

Jotta kyse olisi oikeudellisesti merkityksellisestä suostumuksesta, sen tulee myös olla vapaaehtoinen ja annettu olosuhteissa, joissa suostuja on selvillä siitä, ettei hänellä ole laillista velvollisuutta alistua toimenpiteeseen. On otettava huomioon, että tavallinen kansalainen voi helposti mieltää poliisimiehen esittämän kysymyksen kehtoukseksi tai käskyksi, josta hänellä on vaikea kieltäytyä.

Huomioon on otettava myös, että suostumusta ei voi antaa mihin tahansa poliisin toimenpiteisiin. Oikeuskirjallisuudessa (Esitutkinta ja pakkokeinot - Fredman, Rautio ym., 2025) on katsottu, että pidättäminen ja vangitseminen ovat niin ankaria pakkokeinoja, ettei asianomaisen suostumus voi korjata edellytyksissä olevaa puutetta, eikä myöskään oikeuta esimerkiksi ylittämään pidättämisen määräaikoja. Sama koskee matkustuskieltoa, joka on pidättämisen ja vangitsemisen korvike. Muiden pakkokeinojen osalta suostumus sitä vastoin voitaneen joissain tapauksissa katsoa oikeuttamisperusteeksi. Tämä koskee erityisesti tapauksia, joissa toimenpide tehdään lähinnä asianomaisen omassa intressissä, esimerkiksi epäillyn halutessa puhdistautua epäilyksistä. Tällöin ei oikeuskirjallisuuden mukaan ole kyse pakkokeinosta.

Näiden lisäksi pidän hyvin tärkeänä, että mahdollinen suostumus kirjataan mahdollisimman tarkasti. Jälkikäteen ei saa jäädä epäselväksi, onko poliisilla ylipäänsä ollut loukatun suostumus vai ei.

Suostumuksen merkityksestä tässä tapauksessa totean seuraavaa.

En pidä sinänsä ongelmallisena, jos poliisi tilan omistajan tai haltijan suostumuksella hakee tälle taikka toiselle kuuluva omaisuutta kotirauhan suojaamalta alueelta. Vaikkakin kyse on tosiasiallista puuttumista henkilön kotirauhaan, se tehdään suostumuksella. Omaisuuden noutaminen tehdään myös jonkun hyödyksi, eikä kyse ole pakkokeinosta.

Selvitykset eivät kuitenkaan mielestäni tässä tapauksessa anna luotettavaa kuvaa siitä, oliko poliisilla talon omistajan suostumus vai ei. Kantelija on väittänyt, että talon omistaja nimenomaan kielsi poliisia menemästä taloon ja että poliisit olivat sanoneen siitä huolimatta menevänsä taloa tarkastamaan. Talon omistaja on kuulustelussa kertonut, ettei hän ollut antanut suostumusta talon tarkastamiselle. Vanhempi konstaapeli A, joka johti tilannetta, ei kertomansa mukaan itse keskustellut talon omistajan kanssa. Hän kuitenkin tekemiensä kirjausten perusteella kertoo olevan osoitettavissa, että talon omistaja oli antanut suostumuksensa. A kertoo kirjanneensa tiedot poliisin järjestelmään. Kuitenkaan tänne hankitun poliisin tehtävälmoituksen perusteella ei ole kirjausta siitä, että talon omistaja olisi antanut suostumustaan. Tehtävälmoituksessa lukee ainoastaan, että ”kuulutettu henkilö halusi noutaa omaisuuttaan kohdeasunnosta ennen kuljetusta. Asuntoon meni poliisi ensin työturvallisuuden varmistamiseksi”. Vanhempi konstaapeli B taas kertoo, että talon omistaja ”ei ilmoittanut tyytymättömyyttään” kun häneltä tiedusteltiin, sopiiko jos poliisi käy hakemassa tavarat asunnosta ja sitä ennen tarkastaa asunnon poliisille työturvalliseksi.

Totean jäävän epäselväksi, oliko talon omistajalta suostumusta ja millaisissa olosuhteissa sekä missä laajuudessa tämä suostumus oli mahdollisesti annettu. Pidän joka tapauksessa moitittavana sitä, ettei väitettyä suostumusta ole ylipäänsä kirjattu.

Pidän tapauksessa ongelmallisena myös sitä, että poliisi ilmoitti omaisuuden noutamiselle sen edellytyksen, että samalla talo tarkastetaan. Talon tarkastamista on perusteltu poliisin työturvallisuudella.

Totean, että poliisin työturvallisuuden varmistaminen on sinänsä hyvin tärkeää, enkä halua vähätellä sen merkitystä. Poliisi ei kuitenkaan voi perustella mitä tahansa toimenpiteitä yksin työturvallisuudella. Laissa on erikseen säädetty toimenpiteistä, jotka poliisi voi suorittaa muun muassa työturvallisuutensa varmistamiseksi, kuten esimerkiksi oikeus turvallisuustarkastukseen (poliisilain 12 §) ja voimakeinojen käyttöön (poliisilain 17 §). Poliisilla ei ole yleistä toimivaltaa suorittaa esimerkiksi pakkokeinolaissa tarkoitettua etsintää pelkästään työturvallisuuteensa vedoten.

Totean, että tällainen ”tarkastus”, vaikka tehtäisiinkin ainoastaan pintapuolisesti ja työturvallisuuden takia, on toimenpiteensä hyvin lähellä kotietsintää. Siksi suostumukseen tällaista toimenpidettä varten tulisi suhtautua varauksella. Tällaisella tarkastuksella puututaan kotirauhan ohella tosiasiallisesti myös asunnon haltijoiden sekä heidän asunnossaan oleskelevien henkilöiden yksityisyyteen. Toimenpide on selvästi laajempi kuin se, että poliisi tilan omistajan tai haltijan suostumuksella hakee ennalta sovitun omaisuuden tietystä ennalta sovitusta paikasta/huoneesta. Joka tapauksessa korostan, että tällaista tarkastusta ei missään tapauksessa saa tehdä rikoksen paljastamistarkoituksessa.

Tapaus on ongelmallinen myös toimenpiteen välttämättömyyden osalta. Totean, että tilannetta johtanut vanhempi konstaapeli A on selvityksessään erityisesti korostanut poliisin velvollisuutta huolehtia kiinniotetun omaisuudesta. Hän ei kertomansa mukaan pitänyt edes vaihtoehtona jättää etsintäkuulutetun omaisuus asuntoon sen vuoksi, että asuntoon ei ole oikeutta mennä. A ei ole tuonut esille, millaisesta omaisuudesta ylipäänsä oli kyse ja oliko omaisuus etsintäkuulutetulle sillä hetkellä välttämätön. Joka tapauksessa totean, että yksin se, että etsintäkuulutettu oli menossa suorittamaan vankeusrangaistusta kaukaiseen vankilaan, ei ole oikeuttanut poliisia ryhtymään mihin tahansa toimenpiteisiin omaisuuden haltuun saamiseksi.

Ottaen huomioon edellä lausuttu sekä se, ettei kyse lienee ollut myöskään kiireellisestä tilanteesta, herää kysymys, oliko aivan välttämätöntä, että nimenomaan poliisit hakivat talosta etsintäkuulutetun omaisuuden. Vaikka poliisit perustellusti ovat voineet katsoa, ettei etsintäkuulutettua itse voitu päästää enää taloon, omaisuuden olisi nähdäkseni voinut noutaa/tuoda joku muu paikalla ollut henkilö, kuten talon omistaja taikka talossa olleet naiset. Selvityksissä ei ole ainakaan esitetty sellaisia konkreettisia seikkoja, joiden perusteella olisi näin jälkikäteen arvioitavissa, että tällaiselle menettelylle olisi ollut jokin konkreettinen este. Poliisi näyttää valinneen toimintatavan, joka edellytti puuttumista toiseen kotirauhaan. Lisäksi menettely johti ulkopuolisten henkilöiden liikkumisvapauden rajoittamiseen, kun talossa olleet naiset käskyttiin sieltä ulos tarkastuksen ajaksi.

Totean, että poliisin tulee aina punnita keinoja ja niiden aiheuttamia haittoja suhteessa päämäärään. On selvää, että sivullisten oikeuksien loukkaamiselta ei voida poliisitoiminnassa aina kaikissa tilanteissa välttyä. Mikäli kuitenkin sivullisten oikeuksiin joudutaan puuttumaan, poliisin suorittamien toimenpiteiden tulisi olla välttämättömiä.

Kuten edellä olen todennut, tässä tapauksessa ei näytä ainakaan näin jälkikäteen arvioiden siltä, että omaisuuden noutaminen talosta nimenomaan poliisien toimesta oli tuossa tilanteessa aivan välttämätöntä. Omaisuuden olisi voinut hakea/tuoda esimerkiksi joku muu paikalla ollut henkilö. Poliisin olisi mielestäni ylipäänsä tullut eri vaihtoehtoja pohtiessaan ottaa huomioon etsintäkuulutetun mahdollisuus saada omaisuutensa haltuunsa myöhemmin, esimerkiksi läheistensä avustuksella. Ei ole väitetty, että etsintäkuulutetun omaisuus olisi ollut vaarassa, mikäli se olisi jätetty asuntoon.

Lisäksi totean, että jos poliisit epäilivät turvallisuutensa tulevan uhatuksi, mikäli he hakevat etsintäkuulutetun omaisuus talosta, he olisivat ainakin selvityksissä esitettyjen seikkojen perusteella voineet mielestäni hyväksytysti luopua tehtävästä. Mitään sellaista ei ole esitetty, jonka perusteella poliisilla olisi ollut ehdotonta velvollisuutta ryhtyä toimenpiteisiin omaisuuden haltuun ottamiseksi, jos tämä olisi selvästi voinut vaarantaa heidän turvallisuuttaan.

Totean lopuksi yhtyvänä poliisilaitoksen näkemykseen, jonka mukaan olisi ollut perusteltua poliisien ottaa yhteyttä yleisjohtajaan, ennen kuin etsintäkuulutetun omaisuutta lähdettiin talosta hakemaan. Tehtävä ei ilmeisestikään ole ollut niin kiireellinen, etteikö tähän olisi ollut aikaa. Näin toimien yleisjohtajalla olisi ollut mahdollisuus arvioida kaikki tosiseikat tuoreeltaan, kuten suostumuksen olemassaolo ja sen merkitys sekä mahdolliset vaihtoehtoiset toimintamahdollisuudet.

4 TOIMENPITEET

Totean, että (tämäkin) tapaus osoittaa, kuinka ongelmallista on suorittaa perusoikeuksiin kohdistuvia toimenpiteitä yksin asianosaisen suostumuksen perusteella. Epäselväksi on ylipäänsä jäänyt, oliko poliisilla talon omistajan suostumus vai ei.

Pidän erittäin tärkeänä, että suostumus on todellinen ja vapaaehtoinen sekä annettu olosuhteissa, joissa suostuja on ollut selvillä toimenpiteistä ja niiden laajuudesta sekä siitä, ettei hänellä ole laillista velvollisuutta alistua toimenpiteeseen. Lisäksi pidän hyvin tärkeänä, että suostumus kirjataan.

Olen myös katsonut, että tässä tapauksessa suostumukseen on joka tapauksessa suhtauduttava varauksellisesti. Kyse on ollut selvästi laajemmasta toimenpiteestä kuin vain etsintäkuulutetun omaisuuden noutamisesta esimerkiksi tietystä huoneesta. Herää kysymys, onko talon tarkastaminen ollut ylipäänsä tarpeellista ja olisiko poliisi voinut saada etsintäkuulutetun omaisuuden haltuunsa lievemmin keinoin. Tilanteessa ei mielestäni ole riittävästi arvioitu vaihtoehtoisia toimintatapoja ja toteutuvatko toiminnassa poliisia ohjaavat yleiset periaatteet, kuten vähimmän haitan periaate ja suhteellisuusperiaate.

Vanhempi konstaapeli A on johtanut tilannetta. Hän on ensisijaisesti ollut vastuussa siitä, että poliisin toimenpiteet ovat lainmukaiset ja että toimintaa on muutoin ollut poliisia ohjaavien yleisten periaatteiden mukaisia.

Kiinnitänkin vastaisen varalle hänen huomiotaan tässä ratkaisussa esittämiini näkökantoihin. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni hänelle.

Lähetän päätökseni tiedoksi myös Lapin poliisilaitokselle.